

ARABEL - ARACHNOLOGIA BELGICA

Bestudeert spinnen en leert ons van hen te houden

Het is weer spinnentijd. In de late zomer en de vroege herfst zijn er overal spinnen te zien, ook in huis. Mensen houden niet van spinnen, reageren soms hysterisch als ze er ook maar een menen te zien. Toch zijn er ook die die achtpotigen intrigerend en zelfs uitermate boeiend vinden.

Erik DE SMET

ARABEL groepeerde sinds 1976 de arachnologen in ons land. Die spinnenkenners zijn mensen die sinds hun jeugd door spinnen – vergeef het grapje – zijn gebeten of die spinnen pas tijdens hun studies leerden kennen. Klopt het dat iedere woning gekoloniseerd is door spinnen?

Plaats van afspraak is het Koloniënpaleis in Tervuren, waar een van 's werelds grootste verzamelingen insecten en spinnen wordt bewaard. Rudy Jocqué, secretaris van de Belgische Arachnologische Vereniging ARABEL, bestudeert met een hoogtechnologische microscoop de palpen van de White Lady of Madagascar, een wolfspin die nog geen wetenschappelijke naam heeft. Palpen? Dat zijn de twee uitsteeksels aan de kop, tastsprieten voor alle spinnen en tegelijk geslachtsorgaan bij de mannetjes. Die druppelen sperma op hun web, zuigen het op met de palpen en gaan vervolgens op zoek naar een vrouwtje, dat hem na de geslachtsdaad meestal verslindt... Welkom in de wondere wereld van de spin.

„De vereniging ARABEL bestaat zowel uit beroepsmatige spinnenkenners als uit gedreven amateurs”, vertelt Rudy Jocqué. „Ons doel is de studie van de spinnen in België door veldonderzoek, telprojecten en inventariseren. Wij zijn een Belgische vereniging en bijgevolg tweetalig. We tellen een zeventigtal leden die jaarlijks zo'n vier

Misschien ook uw huisgenoot, de Getijgerde Lijmspuit. © ARABEL/Thor Scyt

keer vergaderen. ARABEL organiseert ook excursies waarbij we samen spinnen vangen. Met zo'n zeventien soorten is België echter een arm spinnenland. Aangezien de ijstijd geologisch gesproken nog maar net voorbij is, zijn onze bossen biologisch arm in vergelijking met de tropische wouden. In ons land zijn we bijgevolg meer geboeid door de verspreiding van spinnensoorten.”

Eenscoop: zopas zette ARABEL een punt achter een uitgebreid onderzoek naar de huisspin in onze woningen. Een jaar lang werden er honderden specimens verzameld en geteld. Het resultaat is opmerkelijk: in Belgische woningen werden negentig ver-

schillende soorten spinnen aangetroffen, waarvan twaalf soorten huisspinnen, spinnen die met de mens samenwonen. De meest spectaculaire blijft de Gewone Huisspin, de zwartgrijze griezeldie velen in dit seizoen de stuipten op het lijf jaagt. Onterecht overigens.

„Zodra het mannetje volwassen is, gaat het op zoek naar een vrouwtje”, vertelt Jocqué. „Huisspinnen zijn webspinnen, wier poten niet zijn aangepast om bijvoorbeeld uit een bad te klauteren. Huisspinnen komen dus niet uit de afvoer gekropen. Sommige mensen zijn mild en werken een spin de woning uit. Ze maken zich echter illusies. Dat betekent voor de spin een gewisse dood.”

Wat ontdekte ARABEL nog? Nieuwbouwhuizen worden in een mum van tijd gekoloniseerd door spinnen. Ook in de jongste woningen werden interessante vondsten gedaan, zoals de Lijmspuit, die zijn prooi vangt door

In Belgische woningen vond ARABEL negentig soorten spinnen

er een druppel giftig lijm overheen te spugen. Minder zeldzaam is de Trilspin, een niet al te grote webspin die je niet mag verwarren met de bekende spinachtige Hooiwagen. De soort komt in haast elk huis voor.

Hoeveel spinnen een woning telt, blijkt bovenal afhankelijk van de ouderdom van het pand. In nieuwbouwwoningen zijn er meestal een pak minder holle ruimten dan in oude woningen, zodat spinnen er veel minder goed gedijen.

Wat met spinnenbeten? Alle spinnen zijn giftig, maar hoe gevaarlijk zijn ze voor de mens? „Gevaarlijk? Allerminst. En al zeker niet in België”, lacht de spinnenkenner. „Een collega bij ARABEL probeerde zich eens te laten bijten door de Grote Huisspin door het beestje uit te zetten op zijn arm. Tevergeefs.”

Spinnen zijn daarentegen puike indicatoren voor de biodiversiteit van een omgeving en het aandeel van spinnen daarin meet ARABEL geregeld. Een beproefde techniek is een plek uitvegen boven een laken, een net of een omgekeerde paraplu en vervolgens elke spin opzuigen met een Pooter, om ze in alcohol te bewaren en dan te tellen en te bestuderen. Een andere methode is alle insecten op één afgebakende vierkante meter grond drie dagen lang te verzamelen in een Winkler Extractor en vervolgens te tellen. In Afrika, waar de meeste spinnen in bomen leven, is de enige doeltreffende manier een wolk snel afbreekbare insecticide door de takken te blazen en vervolgens de lijkjes te tellen.

In haar veertigjarige bestaan telde ARABEL in ons land honderd nieuwe spinnensoorten, maar zo'n vondsten worden almaar zeldzamer. Dat wordt ruimschoots goedge maakt door het opduiken van tropische spinnensoorten, zou je denken, maar Rudy Jocqué relativeert. „Ooit reisde er eens een nest Zwartte Weduwen uit Australië mee naar Limburg in de spanten van verhuurde tenten”, zegt hij. „De beet van dat beestje is levensgevaarlijk, maar ik wist dat de dieren hier hoogstens een jaar zouden overleven. Ons klimaat is te vochtig en te koud en de geijkte prooien komen hier niet voor.”

Rudy Jocqué, een van de stichters van ARABEL, was de eerste in Vlaanderen die doctoreerde op spinnen. „Ook ik ben echter bang van spinnen”, fluistert hij. „Die angst is bij de mens wellicht aangeboren. Ik durf ze wel te vangen, maar er eentje over mij laten kruipen? Brrr. Nee, bedankt.”

De Belgische Arachnologische Vereniging ARABEL vindt u in de Vautierstraat 29 in 1000 Brussel of op www.arabel.ugent.be.

Op een wit laken in opgezogen materiaal spinnen zoeken tijdens een excursie in eigen land. © ARABEL

Onderzoek in Afrika met een klassieke techniek, strooisel in de omgekeerde paraplu. © Rudy Jocqué